



HRVATI BOSANSKE POSAVINE | KULTURA

## Dražen ZETIĆ: Etnoglazba, gastronomija i običaji ruralnih mjesta

Dražen Zetić · 17. listopada 2025.

Izrazito je teško govoriti o nekoj posebnoj kulturi na prostorima Bosanske Posavine, pogotovo što je riječ o ruralnim sredinama, koje su vajka bile prvenstveno primorane preživljavati, neprestano seliti se, i tražiti neku makar i provizornu sigurnost u neizvjesnim vremenima. Interesi velikih sila uvijek su se prelamale preko sudbine nezaštićenih seljaka i njihove djece. Uvijek su im oduzimali miran sanak, plodni urod i naposljetku živote. Bez romantiziranja i pukog idealizma, svakodnevni život ne selo je bio težak i surov, nemilosrdan i grub. Stopa preživljavanja novorođenčadi je bila porazna, radalo se u stajama i njivama, muško-ženski odnosi bili su ustrojeni po principu patrijahata, djeca nisu imala nikakva prava, a još manje odgoj i higijenski život, o prehrani da i ne govorimo. U suštini, vladalo je krajnje siromaštvo, seljake obitelji su bile višečlane, često sa sedam članova i više. Djeca su već s četiri godine išla raditi, čuvati i voditi na ispašu marvu, živjelo se od zemlje i zemljoradnje, manje od stočarstva i trgovine kao u urbanim sredinama.



Fotografija: Dražen Zetić

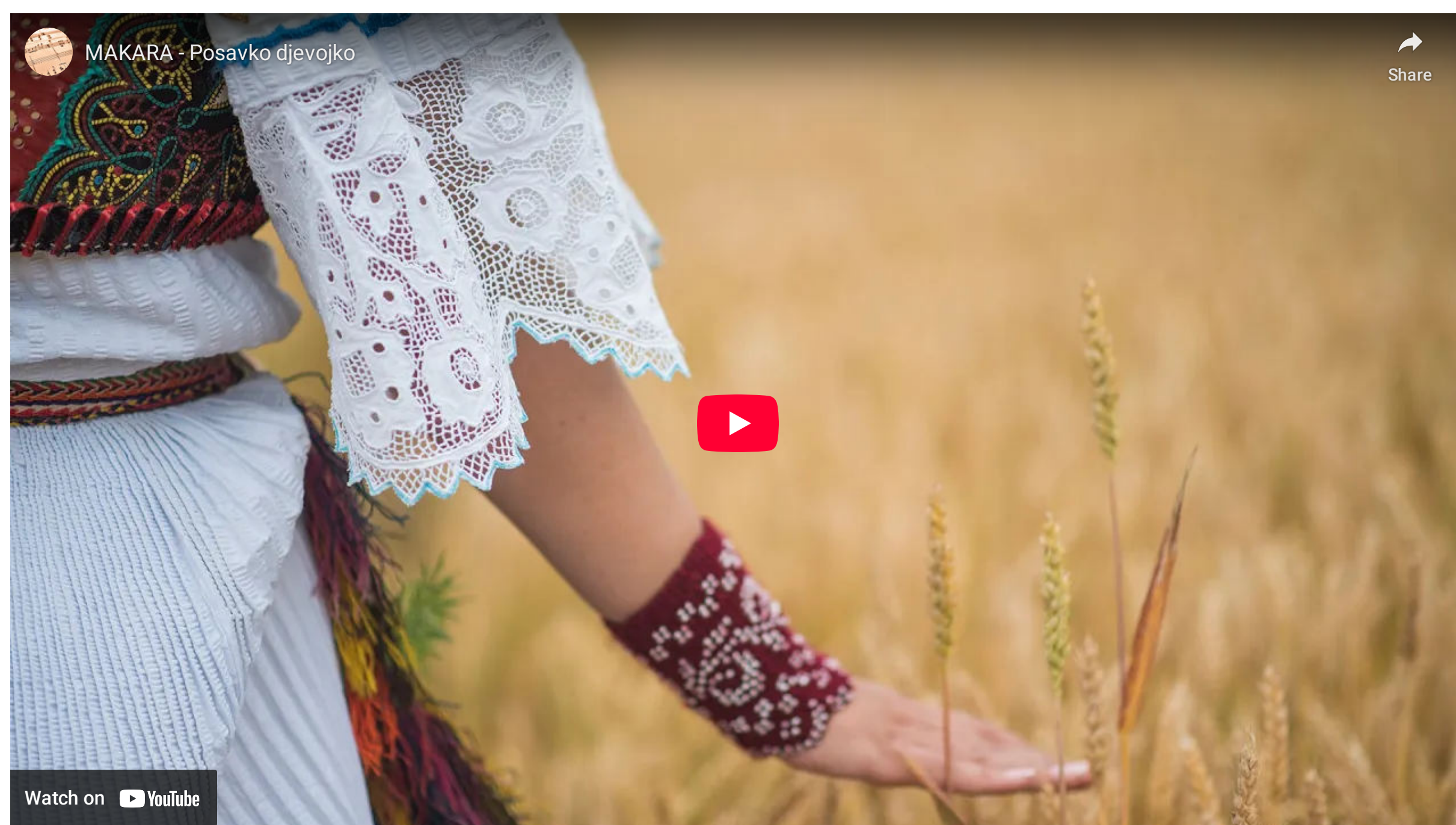
*"Posavljaci su još od turskih vremena tradicionalno pripravljali dobar kruh. Znali su napraviti iznimno puno vrsta pita, što je danas vjerojatno nepoznanica. Nisu jeli iznutrice, žabe i puževe, a svinjetina im je bila daleko draža od ovčetine. Znali su sve do Božića sačuvati nepokvarenim svježe ljetno voće poput lubenica, grašča i šljiv. Vino su rijeko pili jer vinograda nema u toliškom kraju, ali su zato bili izbirljivi u kvaliteti šljivovice. Premda je polako uvođen pribor za jelo, i dalje se jelo rukama iz jedne zdjele. U novije vrijeme od gradske gospode uveli kuhanje goveđih juha i juha od rajčice, počeli su praviti umake od rajčica i razne vrste kolača, jesti salate i jagode, piti bijeli kavu... Noviji je gospodski običaj bio i kucati se čašama i držati za duge zdravice. No, zadržali su stare, danas možda neobične, navade: toliko su voljeli kuhani kupus da su ga uvijek jeli kao prvo jelo pa čak i posljednje. Potom su nakon kupusa i čorbe jeli različita mesna jela, pa razne slane pite i na kraju kolače. Na završetku gozbe su pili mlijeko ili sirutku. Danas bi ovakav raspored jela na gozbi bio vjerojatno iznenađujući."*

Jakša PRIMORAC, *Sad se svit odveć podigo na modu. Bosanska Posavina u očima Bone Nedića o Petra Draganovića, Zbornik za narodni život i običaje, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti*



Fotografija: Dražen Zetić

Od tradicionalnih glazbenih instrumenata, šargija je uz dvojnice, ostala najprepoznatljiviji instrument koji se nakon odlaska Osmanlija zadržao na prostorima Bosna i Hercegovine. Njezino ime potječe od turskoga *sarki*, što zapravo znači *lstopok*. Mada postoje opravdane tvrdnje, da su šargiju, Hrvati katolici počeli svirati tek odlaskom Osmanlija potkraj 19. stoljeća, danas je sviraju i Muslimani i Srbi u Bosni. Uz šargiju pred sam početak II. svjetskog rata, počinje se svirati i violinu kao popratni instrument. Šargiju se kao omiljeni seoski instrument kucalo terzijanom na svim svadbama, prelima, sijelima, te nedjeljama i blagdanima ispred mjesnih crkava. Te nakon svakodnevnih radova (uz pjesmu i kolo) kod kuće i na njivama: predenja vune, trganja kukuruza, žetva pšenice...



Izvor: [https://www.youtube.com/watch?v=C936fTYqM0&list=RDC936fTYqM0&start\\_radio=1](https://www.youtube.com/watch?v=C936fTYqM0&list=RDC936fTYqM0&start_radio=1)

*"Svirale su se starinske tambure velike i male, dok nove tambure gradskog tipa različitih veličina nisu prodrle iz Slavonije. Gajdaši i vionisti ("čemandžije"), "egedaši" su redovito dolazili iz Slavonije. Od aerofona su se virale dvojnice i duduk. Njih su najviše svirali pastiri, jednako kao i malu tamburicu. Prisutna je bila harmonika. Nedić opisuje i pokladnu igru momaka s tamburama, zapravo specifično šaljivo orkestralno sviranje. Obljubljeni su bili guslari i njihove izvedbe "junačkih" pjesama. Rjeđe su se takve pjesme izvodile uz "dvozičku tamburu", a katkad su ih vještii ljudi izvodili a cappella, primjerice putnici i vodeničari. Profesionalnih glazbenika slijepaca u toliškom kraju nije bilo. Navoda da je bila i jedna djevojka koja je znala guslati, ali su je njezine vršnjakinje nazivale "muškarom". Kasnije je katkad guslala i kao udana žena uz dopuštenje svoga supruga."*

Jakša PRIMORAC, *Sad se svit odveć podigo na modu. Bosanska Posavina u očima Bone Nedića o Petra Draganovića, Zbornik za narodni život i običaje, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti*

Dražen ZETIĆ

Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti

Tagged: [Banovina](#) [Bosanska posavina](#) [Bosanski Brod](#) [Bosna Srebrena](#) [Braća Begić](#) [Brčko Doboj](#) [Derвента](#) [Duduk](#) [Dvojnice](#) [Franjevci Šargijaši](#) [Garevac](#) [Gradačac](#) [Hrvatska Kostajnica](#) [Komarice](#) [Koraće](#) [Kornica](#) [Mečenžani](#) [Narikaće](#) [Odzak](#) [Orašje](#) [Petrijnja](#) [Posavina](#) [Posavljaci](#) [Sarajevska nadbiskupija](#) [Šargija](#) [selo](#) [Sisak](#) [Sveta Klara](#) [Talisa](#) [Tramošnica](#) [Velika Gorica](#) [violina](#) [Zagreb](#)

Vaša adresa e-pošte neće biti objavljena. Obavezna polja su označena sa \*

Komentar

Ime \*

E-pošta \*

Web-stranica

Objavi komentar

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed.](#)



Dražen Zetić

Pisac, pjesnik, fotograf, snimatelj, zaljubljenik u kulturu, povijest i umjetnost.

[View all posts](#)

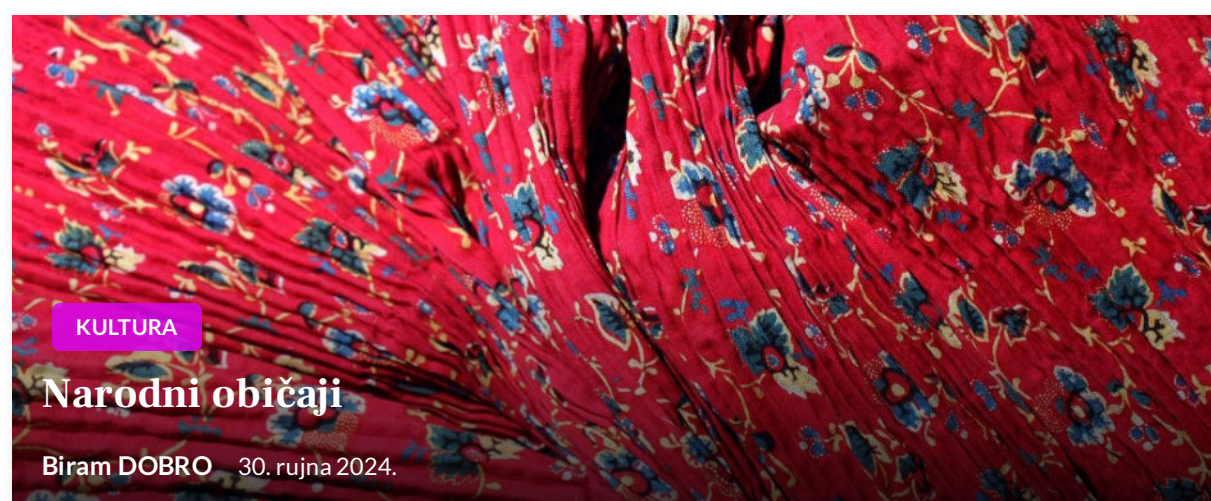
### YOU MIGHT ALSO LIKE



Biram DOBRO · 21. veljače 2020.



Biram DOBRO · 5. veljače 2023.



Biram DOBRO · 30. rujna 2024.



Biram DOBRO · 7. kolovoza 2022.

